

Märtsis saaks Eesti kuulsaim bariton **Georg Ots** 95-aastaseks. Millisena meenutavad teda endised kolleegid Arne Mikk ja Voldemar Kuslap ning kuidas kangastub ta meie esibaritonile Jassi Zahharovile?

HÄÄLE VÄRVIJA

TEKST **VERNI LEIVAK**, FOTOD **JAANUS LENSMENT**, **PEETER LANGOVITS**,
RAHVUSOOPER ESTONIA

Voldemar Kuslap

Laulja, endine kolleeg, Georg Otsa preemia laureaat

Sattusin Estonia teatrisse 1964. aastal ehk Georg Otsa hiilgeaegadel, mil peale tema olid teatri visiitkaartideks ka Tiit Kuusik, Hendrik Krumm, Kalju Karask, Urve Tauts jt. Koos minuga tulid Helgi Sallo, Mati Palm, Teo Maiste, Margarita Voites ja Anu Kaal. Terve plejaad esmaklassilisi lauljaid igast hääleliigist. Mulle kui lihtsale maapoisile oli suur au käia samast uksest, mida kasutasid sellised kuulsused.

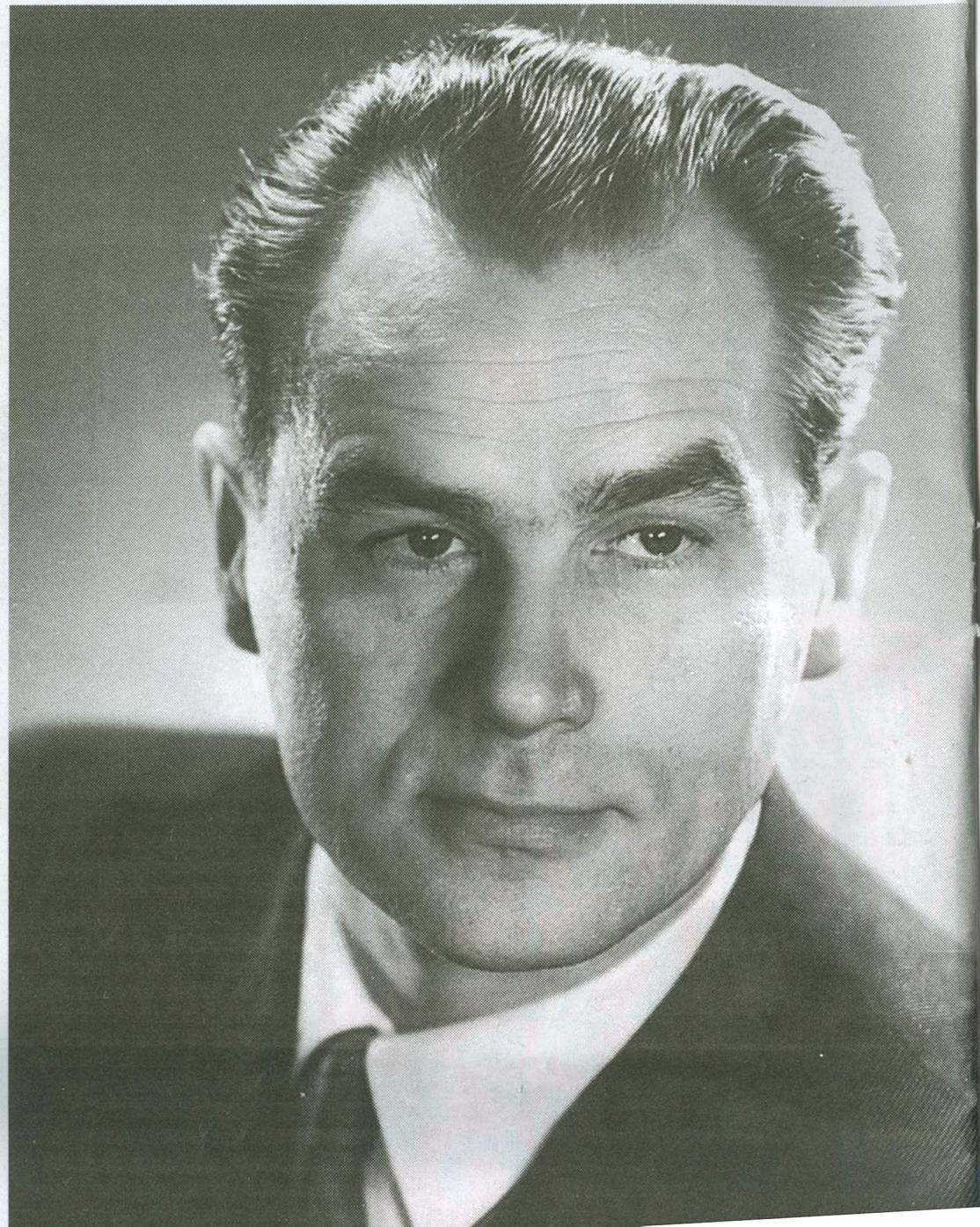
Ent niisugust legendaarset populaarsust, nagu koges Georg Ots, vaevalt et keegi teine saavutab. Pärast muusikafilmi «Mister X» valmistamist oli tal teatri valvelauas tohutu hunnik kirju – ei usu, et keegi

tihtipeale maale ja šarže, kuid maalis ka looduspilte. Imetlesin sedagi, kuidas ta oma häält oskas värvida.

Georg Ots oli läbi ja lõhki kahe jalaga maa peal seisev ning ääretult tagasihoidlik härrasmees – koosolekutel ta rinda ette ei ajanud. Noorematesse kolleegidesse suhtus heatahtlikult, kuid mingit familiarset semutsemist ei olnud, ta hoidis väikest distantssi. Silma torkas seegi, et teatrimajas püüdis ta väga vähe olla. Ainult niipalju, kui vaja oli. Proovides lõi välja tema sügav intellektuaalsus, ning kui tal oli mõnele kolleegile midagi kriitilist või soovituslikku öelda, ei teinud ta seda kunagi kollektiivi ees, vaid kutsus teise kõrvale ning lausus seda vaikselt.

Kolleegid suhtusid Otsa aukarutusega. Samas võis ta naljagi visata, tal oli hea ja peen huumorimeel.

11 aasta jooksul, mil Otsaga koos teatris olin, nägin kõiki tema suuremaid rolle proovidest lavaproovide

Sattusin Estonia teatrisse 1964. aastal ehk Georg Otsa hiilgeaegadel, mil peale tema olid teatri visiitkaartideks ka Tiit Kuusik, Hendrik Krumm, Kalju Karask, Urve Tauts jt. Koos minuga tulid Helgi Sallo, Mati Palm, Teo Maiste, Margarita Voites ja Anu Kaal. Terve plejaad esmaklassilisi lauljaid igast hääleliigist. Mulle kui lihtsale maapoisile oli suur au käia samast uksest, mida kasutasid sellised kuulsused.

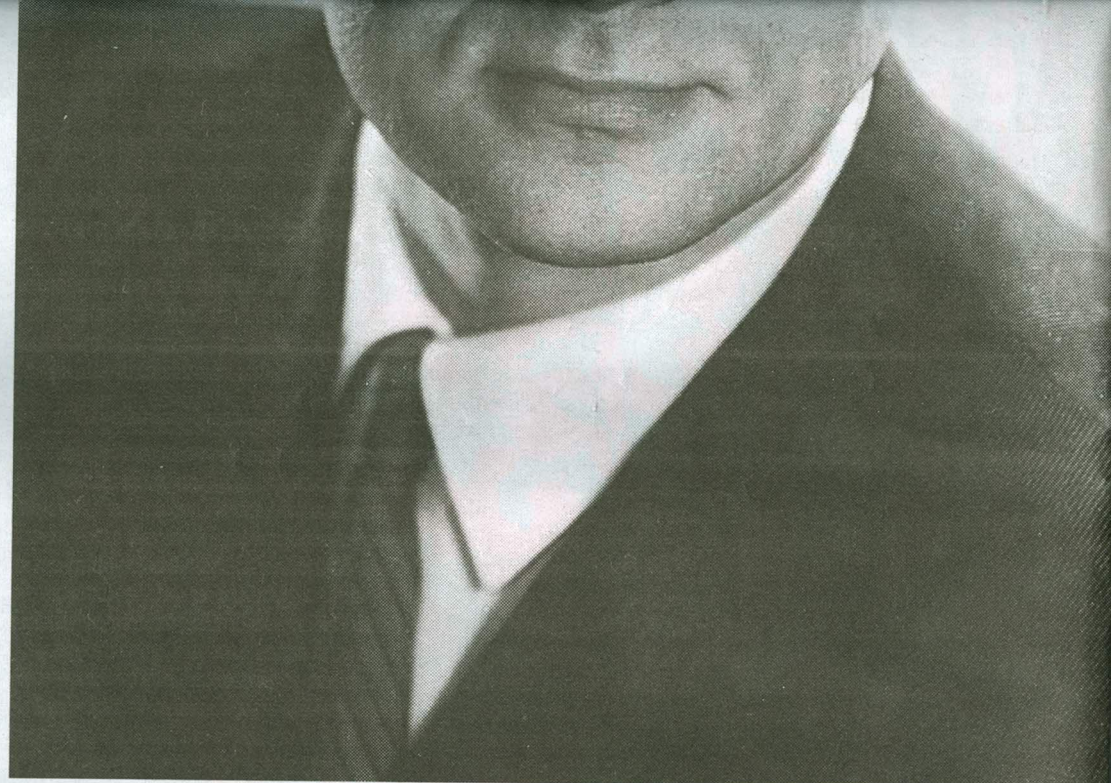
Ent niisugust legendaarset populaarsust, nagu koges Georg Ots, vaevalt et keegi teine saavutab. Pärast muusikafilmi «Mister X» valmimist oli tal teatri valvelauas tohutu hunnik kirju – ei usu, et keegi teine kunagi niisuguse au osaliseks saab. Mis seal salata: loodus oli ju õnnistanud teda nii heldekäeliselt! Meeldiv välimus, pikk kasv, portehoslik rüht, erakordne musikaalsus ja kauni tämbriga hää. Ta oli lapsest saati klaverit õppinud, ühena vähestest solistidest võimeline enast ise saatma, kasutamata partiiide õppimisel kontsertmeisteri abi. Lisaks kõigele oli tegemist vabariigi tippujuga ning tal oli ka väga hea kunstnikukäsi. Kolleegidest tegi ta

kutel ta rinda ette ei ajanud. Noorematesse kolleegidesse suhtus heatahtlikult, kuid mingit familiarset semutsemist ei olnud, ta hoidis väikest distantsi. Silma torkas seegi, et teatrimajas püüdis ta väga vähe olla. Ainult niipalju, kui vaja oli. Proovides lõi välja tema sügav intellektuaalsus, ning kui tal oli mõnele kolleegile midagi kriitilist või soovituslikku öelda, ei teinud ta seda kunagi kollektiivi ees, vaid kutsus teise kõrvale ning lausus seda vaikselt.

Kolleegid suhtusid Otsa aukarutusega. Samas võis ta naljagi visata, tal oli hea ja peen huumorimeel.

11 aasta jooksul, mil Otsaga koos teatris olin, nägin kõiki tema suuremaid rolle proovidest lavaproovide ja etendusteni ning nii mõneski sellises sai kaasa tehtud. Üht õnnesus isegi dubleerida, see oli muusikalis «Mees La Manchast». Mitmest rollist pidi ta paraku nii gastrollide kui ka terviseprobleemide tõttu loobuma.

Vaatasin kord New Yorgi Metropolitan Operas «Othellot», mille peaosades olid Placido Domingo ja tolleaegne tippbariton Shirl Miles. Ütleksin, et Georgi lähene mine rollile oli filigraansem. Jago

aaria oli tal ikka verd tarretavalt, pisinüanssideni läbi mõeldud!

Kui meie teatris lõi etenduse järel läbi põhjamaine reserveeritus, siis möllu, mis läks lahti pärast etendusi Moskvast või Leningradi gastrolle – oh jumal! Teda peaaegu kanti kätel. Rahvamass ootas alati teatri välisukse juures, ja need meeletud lillesülemid, õigemini seljatäied lilli... Niisugust tähelepanu jagub väga vähestele.

Mul oli õnn teha kaasa Otsa ainsaks jäänud lavastuses «Don Giovanni». Surmahaiguse tõttu sai ta küll vaid paar-kolmteist proovi teha, ja nägime, et tal oli väga raske. Sageli tuli ta proovi otse keemiaravilt, kuid ei näidanud hetkekski välja, mida läbi elas. Üks kord ainult. Mäletan stseeni, kus don Giovanni võitleb Komtuuriga ning ütleb, et «kõik peab olema kiire, et surm oleks kiire ja piinu vähem». Seejärel kohendas Ots justkui prille ja saime aru, et ta ütles seda nagu enda kohta...

Eesti kuulsaim bariton: Georg Otsa sünnist möödub märtsis 95 aastat.

Jassi Zahharov

Laulja, kahekordne Georg Otsa preemia laureaat

Georg Otsa fenomeni moodustab terve kompleks: sõjajärgne loominguiline periood, tõus ja tema varajane minek, väga aktiivne loominguiline tegevus, populaarsus, erakordne hää, intelligentsus, musikaalsus, suurepärase näitlejameisterlikkus. See on ajaproovile vastu pidanud sulam, mis tõstnud teda teistest kõrgemale ja kandnud läbi aja meieni, muutudes legendiks.

Mäletan tema esinemisi väga elavalt – kammerkontserte ja «Rigolettot» Vanemuises. Ning üht etendust veel, see oli Elva lauluväljakul etendatud rahvuslik muusikal «Rummu Jüri», kus ta kehastas nimiosa. Otsa lavale ilmudes köitis publikut kohe tema pikk kasv, mis

Endine kolleeg: Voldemar Kuslap töötas koos Otsaga Estonia teatris 11 pikka aastat.

võimaldas kogu ülejäänud lavaansamblist esile kerkida, seda ka istumise ja astumisega. Mõnel inimesel lihtsalt on selline karisma, sarm! Ja kui ta suu laulmiseks lahti tegi, siis rahvas vaatas ja kuulas ainult teda, midagi polnud parata.

«Rigoletto» etendusel Vanemuises hämmastas mind rolli iseloomustava sügava dramaatilise juures tema lavalolemise loomulikkus. Tundus, et ta ei teinudki laval midagi, ometi oli kõik kontekstis, sügav ja haarav, hingeliigutav.

Eks igal ajastul ole oma ebajumalad ja lavatähed. Neid on ka praegu ja tuleb tulevikus, kuid neid ei saa omavahel võrrelda, ja jumal tänatud, et see nii on. Kui aeg või jumal sind teistest kõrgemale tõstab, siis – see lihtsalt on nii.

Kardan, et kui Otsa sündinuks praeguses Eestis, olnuks tema karjäär hoopis teistsugune. See on delikaatne ja tundlik teema, kuid usun, et Georg Otsa edule mängis ajastu suures osas oluliselt kaasa. Sest Otsa ajal oli teater koht, kuhu inimesed tulid kunsti nautima. Teater oli toona hoopis teistsugune paik kui praegu. Elame ju internetiajastul ning kahtlemata on globaliseerumine jätnud ka teatrielule pitse-

Kahekordne Otsa preemia laureaat:

Jassi Zahharov Georg Otsa büsti juures rahvusopera hoones.

ri: teater on praegu muutunud asutuseks, mis nagu teisedki allub äri- ja haldusseadustele.

Kui mina 1972. aastal Vanemuisesse tööle tulin, oli teater hoopis midagi muud – seal töötasid legendaarsed näitlejad ja lauljad, valitses kollegiaalsus ja boheemlikkus. Teatris räägiti omi jutte, neid, mi-

da tänaval ei räägitud, saadi enast vabamalt tunda ja väljendada, ning seda tulid ka inimesed teatrisse nautima. Tänapäeval on teatri- ja tänavajutud võrdsustunud, sest kõik on kättesaadav, kõike võib öelda ja teha, vabadus on piiritu. Kahtlemata vajutab see oma pitseri ka loovisiksustele.

Arne Mikk

Lavastaja, endine teatrijuht ja kolleeg

«Jäävalt lahkunuist kõneldakse ainult head. Suurist lahkunuist tõtt. Seda suurem ja ilusam on aga mälestus neist, kui see tõde sisaldab vaid head.»

Nende sõnadega lõpetas Ants Lauter kunagi oma mälestusteread Theodor Altermannist, ja kui meenutada Georg Otsa kui INIMEST,

Olles miljonite lemmik, jäi ta siiski väga tagasihoidlikuks. Seltskonnas oli ta loomulikult õhtu keskpunkt, kuid rääkis ise võrdlemisi vähe. Eestiaegne kodune kasvatus ja prantsuse lütseum olid ilmselt laitmatu käitumise vundamendiks. Esinemistelt välismaal tõi ta alati kaasa väikseid suveniire koduteatri riidetajatele ja grimeerijatele. Proovide vaheajal joonistas klaviiri või kolleegide nootidesse teravmeelseid karikatuure. Lastele võis ta tihti teha mustkunstitrikke. Autojuhina erakordselt seadus-

KUK-KU... ELAME VEEL!..

TÄHISTAME GEORG OTSA SÜNNIAASTAPÄEVA

Georg Otsale pühendatakse märtsis mitu kontserti.

Avalöögi annavad Voldemar Kuslap ja Jassi Zahharov «Georg Otsa laulude õhtuga» 2. märtsil Vanemuise kontserdimajas ja 3. märtsil Tallinnas vene kultuurikeskuses. Lauljaid saadab Urmas Lattikase ansambel ning esitusele tulevad Otsa parimad laulud läbi aegade.

Georg Otsa sünnipäeval 21. märtsil saab aga teoks galakontsert «Georg Ots 95» rahvusopera Estonias – siin laulis ta 1951. aastast surmani 1975. aastal. Galakontserdil astuvad teiste seas üles Jassi Zahharov, Urmas Põldma, Pavlo Balakin, Oliver Kuusik jpt, kaasa löövad rahvusopera koor ja rahvusballett.

Georg Ots

Sündis 21. märtsil 1920 Petrogradis, suri 5. septembril 1975 Tallinnas.

Lõpetas Tallinnas prantsuse lütseumi, õppis Tondi sõjakoolis ja teenis Eesti merejõududes, omandas Insenerihariduse, kuid mobiliseeriti 1941. aasta augustis Punaarmeele.

Laulmisega alustaski Ots Nõukode tagalas Jaroslavlis, kus moodustati Eesti kultuuribrigadid.

mesed tulid kunsti nautima. Teater oli toona hoopis teistsugune paik kui praegu. Elame ju internetiajastul ning kahtlemata on globaliseerumine jätnud ka teatrielule pitse-

Otsa büsti juures rahvusooperi hoones.

sesse tööle tulin, oli teater hoopis midagi muud – seal töötasid legendaarsed näitlejad ja lauljad, valitses kollegiaalsus ja boheemlikkus. Teatris räägiti omi jutte, neid, mi-

ja tänavajutud võrdlustunud, sest kõik on kättesaadav, kõike võib öelda ja teha, vabadus on piiritu. Kahtlemata vajutab see oma pitseri ka loovisiksustele.

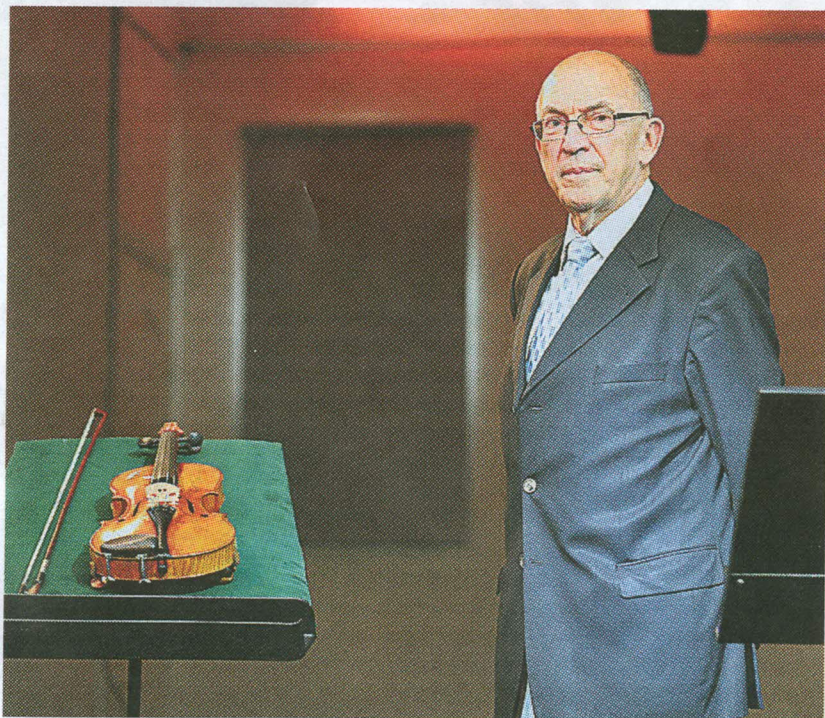
Arne Mikk

Lavastaja, endine teatrijuht ja kolleeg

«Jäädvalt lahkunuist kõneldakse ainult head. Suurist lahkunuist tõtt. Seda suurem ja ilusam on aga mälestus neist, kui see tõde sisaldab vaid head.»

Nende sõnadega lõpetas Ants Lauter kunagi oma mälestusteread Theodor Altermannist, ja kui meenutada Georg Otsa kui INIMEST, siis meenusid kõigepealt just need Lauteri mõtted. Otsast kui lauljast on kirjutatud palju, tema häääl kõlab meie raadiolainetel üsna tihti, aga millised inimlikud iseloomukillud võiksid teda meelde tuletada üle aegade, seda on palju raskem öelda.

Olles miljonite lemmik, jäi ta siiski väga tagasihoidlikuks. Seltskonnas oli ta loomulikult õhtu keskpunkt, kuid rääkis ise võrdlemisi vähe. Eestiaege kodune kasvatus ja prantsuse lütseum olid ilmselt laitmatu käitumise vundamendiks. Esinemistelt välismaal tõi ta alati kaasa väikseid suveniire koduteatri riietajatele ja grimeerijatele. Proovide vaheajal joonistas klaviiri või kolleegide nootidesse teravmeelseid karikatuure. Lastele võis ta tihti teha mustkunstitrikke. Autojuhina erakordselt seaduskuulekas. Mäletan, et kui 1968. aastal soome kultuurinädala ajal korraldati lillepaviljonis vastuvõtt ja nägime esimest korda laual viskipudeleid, siis lausus Georg Ots naljatades, et oleks pidanud auto koju jätma. Arhitekt Mart Port ütles see-

Söber ja kolleeg: endine teatrijuht ja teenekas estoonlane Arne Mikk.

KUK-KU... ELAME VEEL!

Söbralik šarž iseendast: isegi haiglas olles ei kaotanud Georg Ots huumorimeelt. Selle pildi, mis pärit Arne Miku erakogust, joonistas ta ise.

peale, et võta ikka mõned lonksud, ehk saab siis ka nõukogude miilits esimest korda viskilõhna tunda!

Kui loen uuesti neid kirju, mida ta mulle haiglast enne ja pärast raskeid operatsioone saatis, siis on liigutav see optimistlik ja kergelt huumorikas toon, mida ta oma olukorra iseloomustamiseks kasutas.

Enne: «Mina ootan ikka veel oma «mihkclipäeva», mis arvatavasti 24.–25. septembril teoks saab. Meeleolu on roosiline (mille juurde kuuluvad ka vastavad okkad)...»

Pärast: vaata juuresolevat šarži. ①

Sündis 21. märtsil 1920 Petrogradis, suri 5. septembril 1975 Tallinnas.

Lõpetas Tallinnas prantsuse lütseumi, õppis Tondi sõjakoolis ja teenis Eesti merejõududes, omandas insenerihariduse, kuid mobiliseeriti 1941. aasta augustis Punaarmee.

Laulmisega alustaski Ots Nõukogude tagalas Jaroslavlis, kus moodustati Eesti kultuuribrigadid.

1944. aastal asus ta Tiit Kuusiku käe all õppima Tallinna konservatooriumis, samal ajal töötas koorilauljana Estonia teatris. 1951. aastast sal temast teatri hinnatuim solist.

Loomingu tippsaavutuseks loetakse filmistuudios Lenfilm Imre Kalmäni opereti «Tsirksprintsess» ainetel valminud muusikafilmi «Mister X», pärast seda levis tema kuulsus üle Nõukogude Liidu, suur populaarsus saatis lauljat ka Soomes. Eesti Telefilmis mängufilmis «Kolme katku vahel» (1970, režissöör Virve Aruoja) kehastas ta Balthasar Russovit.

1960. aastal pälvis Ots NSV Liidu rahvakunstniku aunimetuse ning mitmesuguseid riiklikke preemiaid ja aumärke.

Georg Ots oli kolm korda abielus, abieludest sündisid kaks tütart ja poeg. Kasvatas ka kaht kasupoega.

Georg Otsa elust valmis eelmisel kümnendil muusikal (2005) ning mängufilm «Georg» (2007, režissöör Peeter Simm).

Praegu kannab Georg Otsa nime üks Tallinna tänav, tema nime kandis Tallinna ja Helsingi vahel kursee-rinud parvlaev (1980–2002).